

POEZIA CA SELFIE

Nu există *selfie* mai autentic decât poezia, așa că pe drept cuvânt își consideră Ioana Ieronim* (în *Zoom*, Editura Tracus Arte, 2022) poemele drept o suită de *selfies*. *Zoom*-ul pe care-l exersează aici se oprește pe nivelul de sublimare al „problematicii” și evocărilor de universuri și personaje din volumele precedente, venind pe un fir consistent de organicitate lirică. Nu e altă lume și nici altă atitudine față de ceea ce Ioana construise în volumele anterioare și-n bună măsură nici altă manieră de a ridica notațiile imediate (la „poezia notației” o clasifică Ion Pop în *Poezia românească neomodernistă* de la Editura Școala Ardeleană, 2018) la un etaj transcendent prin brusca lor subvertire în viziune. Practic, parterul textual e plin de astfel de notații sau aluzii la semnele contingenței (inclusiv social-politice), părînd să deruleze cu spor o poetică de inventar angoasant, dar tocmai cînd lucrurile par mai temeinic așezate pe această platformă notațională poezia sare în altă dimensiune, transformînd stiva realelor în premisa unei iluminări (de regulă elegiace). E o transfigurare realizată cu maximă economie, ca într-o convertire subită. Tavanul acestui „realism” cu progresie anxioasă e spart deodată și prin spărtura deschisă el se ridică la himeric ori la nostalgia de substrat emoțional.

Selfie-ul pe care și-l face Ioana nu e o fotografie de aparențe, ci un reveleu al profunzimilor, o incursiune în adîncuri, spre original și inaugural: „Cobor pe frînghii pagină cu pagină/ cobor din piatră în piatră// s-a întins o junglă/ nisipuri mișcătoare se revarsă//...// Cobor pe frînghii pagină cu pagină/ cobor cu batiscaful/ mă leg în lanț să nu mă pierd/ ca săpătorul de fîntîni odată” (*Printre însemnări*). Această *ars poetica* sugerează deja cît de primejdioasă e coborîrea în memorie și în istorie, locuri în care Ioana se caută – și-și caută rostul și rădăcinile – cu un elan de tandrețe și cu o devoțiune îndoliată, dar iluminată: „Poveștile mai multor generații cu glasul tău/ mereu tînar, tată// Cuvinte neîndoite cu apă/ libațiile bucuriei durabile/ (despre durerea ta întemeietoare/ cine să știe?)// Livada cu iarna moale, cu ionatani și pergamute/ Bratia unde peștii dorm sub răgălii, îi poți și acum atinge/ la ceas tîrziu de vară înotînd în riul copilăriei// Și Sirius, deasupra noastră/ cum ni-l arătai de fiecare dată// în care, peste mări și vieți/ te regăsim” (*Tînar e glasul tatălui*). „Riul copilăriei” e unul în apele căruia te poți scâlda de mai multe ori și Ioana chiar asta face, reînviind peisaje și senzații paradisiace („Ionatanii buncii îmi înfloresc în gînd/ chiar dacă nu i-am văzut niciodată

în floare// Parfumul merelor ei ne-a umplut an de an casa... //... lumina merelor din fructiera de cristal/ în penumbra adăpostită a copilăriei...” etc. – *Ionatanii buncii*). Luminile nostalgice aprind și candela de doliu: „N-am știut să găsec pentru mica ta rană atunci/ promisiunea care alină rana cea mare// acum nu mai ești/ să găsim împreună cuvintele potrivite” (*Întrebarea nerostită*). Derulate monografic în unele volume de dinainte, dramele din acest „roman familial” ale cărui note le distingea Ion Pop sînt acum abia invocate și concentrate în fulgurante fotograme ale memoriei: „Mai știi cum plecai dimineața/ culegînd la nimereală surîsul de ieșit în lume?// pe cînd nevăzută durerea te țintuia/ în mijlocul haitei de lupi iscați din umbre” (*Adăpostul surîsului*). E o durere care reverberează peste generații și-n climatul ei trăiește și Ioana, cu atît mai intens cînd citește literatură motivațională: „în cuibul clipei suspendate/ o năluca te vizitează: tu însăși/ fugind/ fugind de frică/ de frica morții/ fugind în tunel în gol în pustie/ cu pruncul în spinare// viitura vocilor îți înecă urletul” (*Tap Into Your Unique Power!*). Semne ale acestui „urlet” sînt discret presărate prin poeme, dar cursul lor e unul repetitiv. E o spaimă acută în inima acestei poezii, una pe care Ioana se străduiește s-o țină ascunsă (sau domesticită), dar care sparge cîteodată tot protocolul confesiv.

Catalogul nostalgiilor se amplifică pe măsură ce expediția în memorie devine mai sistematică și epifaniile copilăriei se diversifică. Nu lipsește dintre ele nici elegia „limbajului zeiesc” al copilăriei, transformată într-o incantație lexicală cu rost exorcizant: „Ce vorbe, ce așezare a zilelor am moștenit de la ciobani/ de la fierari/ plugari morari/ făcători de fîntîni și case./...//...frînturi de glas, glasuri frînte/ de pe vremea cînd tata pescuia la vîrșe -/ tîrne întregi de pește aduceau copiii acasă/ și mama muncea la el sub umbrar o zi și o noapte./ În curte căruța cu îmbinările și mersul,/ știute mai bine decît/ propriul trup, de la oiște și osie la cruce și tînjală,/ creștușul inimii, leucă, gemănări” etc. (*Caseta cu bijuterii*). Desigur că moartea acestui limbaj paradisiac e răzbunată prin sarcasmul provocator adresat zilelor noastre și vorbitorilor de azi: „vorbește, copile cu tableta în mîină/ vorbește, cerșetor fără casă/ vorbește tu, fata de la șaoormerie,/ dați chipul vostru cuvintelor noastre” (*Vorbește, Vorbim*). Fascinația „lingvistică” se lasă prinsă și în spectacole de oralități culese, ca-n *La Moși* a lui Caragiale, din orele petrecute la cozi: „Cumpără și de la mine un mărtișor. Cît? Un milion-două, vechi. Hai, tu, că nu e

mult! Bijuterii de argint, îs bune tot anul. Un amoraș pentru Nely! Se nimerește.// Păi la 5 dimineața erai în pădure cu firezu. După uscături. Nu să razi tot muntele, ca acumă” etc. (*București carusel – audio*). Peisajele actualității, prezente și înainte, devin – sub presiunea ca atare a actualității înseși – tot mai apocaliptice: „Ziduri, ziduri, buncăre, drone, radare, blindate/ elicoptere, cortine de laser, camioane telescop/ Închideți frontierele, dublați teritoriul nimănuil/ trageți fără avertisment” etc. (*Garduri bune, vecini buni*). Pină cînd peisajul post-apocaliptic le ia locul: „poți ieși acum/ fără teamă/ îți e inima/ peșteră goală// poți ieși, nu-i nici un pericol/ strada e goală// goală de

primejdia morții/ goală de viață” (*N-avea teamă*). Gama spaimei și-a atins apogeul. Fără, însă, ca sintaxa Ioanei să-și schimbe ritmul aparent contemplativ.

Sper că Fiona Sampson e suficient de cunoscătoare a poeziei europene încît spusele ei de pe copertă să fie adevărate: „Nu știu alt poet al generației ei (a Ioanei, n.n.) în Europa care să manifeste o asemenea flexibilitate, păstrîndu-și distins, distinct, propria voce”. De ce nu, la urma urmei?!

*Ioana Ieronim, *Zoom*, Editura Tracus Arte, București, 2022.

